

24.11.2022

Hyvinvointialueet (pl. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue)
Helsingin kaupunki
HUS-yhtymä

VALTIONAVUSTUKSEN MYÖNTÄMINEN SOTE- JA PELASTUSTOIMEN UUDISTUKSEN VÄLTÄMÄTTÖMIIN, VUOSINA 2022–2023 TOTEUTUVIIN, ICT-VALMISTELUKUSTANNUKSIIN

1. Johdanto

Hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymän valmisteluun on myönnetty sote- ja pelastustoimen uudistuksen valmisteluun valtionavustuksia kahdelta valtion talousarvion momentilta vuosina 2021–2022. Momentilta 28.89.30 (Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sekä Helsingin kaupungin eräiden tehtävien rahoitus) on myönnetty yleisavustusta valmisteluun. ICT-valmistelukustannukset puolestaan on budjetoitu pääosin valtion talousarvion momentille 28.70.05 (sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus).

Eduskunta on hyväksynyt esityksen valtion toiseksi lisätalousarvioksi vuotta 2022 koskien. Lisätalousarvioon sisältyy hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välttämättömien ICT-valmistelukustannusten korvaamiseen 150 miljoonan euron valtuus momentille 28.70.05. Valtuudesta arvioidaan aiheutuvan valtiolle menoja 50 miljoonaa euroa vuonna 2022 ja 100 miljoonaa euroa vuonna 2024.

Valtionavustuksen käyttökohteet, hyväksyttävät kustannukset ja hakijat on määriteltä valtioneuvoston asetuksessa hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän tiedonhallinnan ja tietohallinnon muutoksen rahoituksesta vuosina 2021–2026 (820/2021, muutettu 9.6.2022 413/2022). Avustusten valtionapuviranomaisen on valtiovarainministeriö.

Avustus myönnetään valtion talousarvioon varatun määrärahan puitteissa valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisena erityisavustuksena. Avustusta voidaan myöntää hyvinvointialueesta annetun lain 5 §:ssä tarkoitettulle hyvinvointialueelle, Helsingin kaupungille ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 13 §:ssä tarkoitettulle HUS-yhtymälle.

Avustuksen ensisijaisena tavoitteena on varmistaa hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän häiriötön toiminta järjestämisvastuun siirron yhteydessä. Valtionavustuksen myöntämiseksi ja maksamiseksi ei edellytetä valtionavustuksen saajan osallistumista rahoitukseen.

Valtionavustuspäätöksen maksatuspäätös tehdään vuoden 2024 alussa, kun valtuutta koskevat määrärahat on eduskunnan päätöksellä sisällytetty valtion talousarvioon.

2. Avustuksen tavoite

Valtiovarainministeriö lähetti 5.9.2022 valtionavustuksen mahdollisille saajille hakukirjeen (myöhemmin hakuilmoitus) valtionavustuksen hakemiseen liittyen.

Hakuilmoituksen mukaan järjestämisvastuun siirto aiheuttaa muutoksia ICT-infrastruktuuriin, toimialariippumattomiin tietojärjestelmiin, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietojärjestelmiin sekä pelastustoimen tietojärjestelmiin. Avustuksen tarkoituksena on tukea ICT-muutosta ja varmistaa palvelujen jatkuvuus, mukautuminen tiedonhallintaa koskevaan lainsäädäntöön sekä siitä tuleviin vaatimuksiin esimerkiksi tietoturvallisuuden, yhteen toimivuuden ja yhteisten tukipalvelujen käytön osalta.

Ilmoituksen mukaan haettavana oleva valtionavustus myönnetään harkinnanvaraisesti vain välttämättömiin ICT-muutostukustuksiin.

3. Avustusta hakeneet tahot

Valtionavustushakemus tuli lähettää valtiovarainministeriön kirjaamoon viimeistään 30.9.2022 klo 23.59.

Määräaikaan mennessä valtionavustushakemukset tuli Helsingin kaupungilta ja HUS-yhtymältä sekä kaikilta hyvinvointialueilta, paitsi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueelta.

Kainuun hyvinvointialue täydensi hakemustaan 1.11.2022.

4. Myönnetyn valtioavustuksen määrä ja perustelut

Valtiovarainministeriö myöntää valtionavustusta seuraavasti:

Etelä-Karjalan hyvinvointialue	2 366 604 €
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue	4 215 150 €
Etelä-Savon hyvinvointialue	3 617 600 €
Helsingin kaupunki	725 000 €
HUS-yhtymä	1 790 000 €
Itä-Uusimaan hyvinvointialue	3 396 900 €

Kainuun hyvinvointialue	1 248 440 €
Kanta-Hämeen hyvinvointialue	6 046 991 €
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue	756 200 €
Keski-Suomen hyvinvointialue	7 489 375 €
Kymenlaakson hyvinvointialue	1 816 630 €
Lapin hyvinvointialue	7 597 907 €
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	9 287 080 €
Pirkanmaan hyvinvointialue	10 903 050 €
Pohjanmaan hyvinvointialue	4 607 706 €
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue	1 326 436 €
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue	7 819 720 €
Pohjois-Savon hyvinvointialue	4 467 383 €
Päijät-Hämeen hyvinvointialue	5 971 000 €
Satakunnan hyvinvointialue	4 012 700 €
Varsinais-Suomen hyvinvointialue	10 276 500 €
Yhteensä	99 738 372 €

Perustelut:

Valtionavustus myönnetään harkinnanvaraisesti. Saatujen hakemusten arviointi perustui valtionavustuksen hakijan toimittamiin, hakuilmoituksessa edellytettyihin, asiakirjoihin. Arvioinnissa on otettu lisäksi huomioon hakijoille jo aiemmin uudistuksen valmisteluun myönnetty valtionavustukset sekä muu tieto ICT-valmistelun etenemisestä.

Hakuilmoituksen mukaan valtionavustus myönnetään ja maksetaan harkinnanvaraisesti vain välttämättömiin ICT-muutostukustuksiin. Avustuksia ei ole myönnetty täysimääräisesti hakijoiden esittämien hakemusten mukaisesti.

Avustuksen määrää arvioitaessa on otettu huomioon hakemuksen ja siinä esitettyjen kustannusarvioiden realistisuus. Lisäksi avustuksen määrän arvioinnissa on otettu huomioon hakijoiden esittämien valmistelutehtävien välttämättömyys ja avustuksen käyttöä sääntelevän valtioneuvoston asetuksen (820/2021) mukaiset hyväksyttävät käyttökohteet. Valtionapuviranomaisen arvion mukaan hakemukset sisälsivät kohteita tai osia niistä, jotka eivät ole asetuksen 3§:ssä määriteltäviä hyväksyttäviä kustannuksia tai kaikilta osin välttämättömiä.

HUS-yhtymän ja Helsingin kaupungin osalta myönnettävän valtionavustuksen määrän arviointi on tehty vastaavalla kokonaisharkinnalla kuin hyvinvointialueiden hakemusten arviointi.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueelle valtionavustusta ei myönnetä. Valtionapuviranomaisen arvioinnin perusteella alueelle jo myönnetty valtionavustukset kattavat myös sellaiset vuodelle 2023 esitetyt välttämättömät ICT-muutosvalmistelukustannukset, jotka voitaisiin lukea valtionavustusasetuksen mukaisiksi hyväksyttäviksi kustannuksiksi.

5. Avustuksen käyttö ja käyttöaika sekä raportointi

Valtionavustuslain 13 §:n mukaan valtionavustusta saa käyttää ainoastaan valtionavustus päätöksen mukaiseen tarkoitukseen. Lisäksi valtionavustuksen saajan on noudatettava mitä valtionavustuslaissa sekä 8 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään valtionavustuksen käytöstä.

Avustus myönnetään valtion talousarvion puitteissa valtionavustuslain 5 §:n 3 momentin mukaisena erityisavustuksena. Avustusta saa käyttää vain valtioneuvoston asetuksen 820/2021, muutettu 9.6.2022 413/2022 mukaisiin käyttötarkoituksiin.

Valtionavustusta saa käyttää toiminnan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuun häiriöttömän siirron kannalta välttämättömiin ICT-muutostehtäviin. Valtionavustuksen saajan tulee hyödyntää hyvinvointialueiden viitearkkitehtuuria soveltuvin osin oman kehittämisensä pohjana.

Valtionavustusta saa käyttää kansalaisille suunnattujen digitaalisten palveluiden välttämättömiin muutoksiin ja yhdenmukaistamiseen, kuten yhteisten verkkosivujen toteuttamiseen, siltä osin, kun muutokset aiheutuvat uudistukseen liittyvän lainsäädännön voimaantulosta. Valtionavustukseen hyväksyttäviä kustannuksia eivät ole merkittävät uusien palveluiden kehitys tai olemassa olevien laajentaminen.

Valtionavustusta saa käyttää asiakas- ja potilastietojärjestelmien välttämättömään yhteensovittamiseen, kuten konsolidointeihin ja integrointeihin, siltä osin, kun muutokset aiheutuvat uudistukseen liittyvän lainsäädännön voimaantulosta. Hyväksyttäviä kustannuksia eivät kuitenkaan ole laajamittaiset uudet asiakas- ja potilastietojärjestelmien hankinnat. Valtionavustusta saa käyttää Kanta-palveluiden käyttöönotosta tai liittynöistä aiheutuviin kustannuksiin niin, että valtionavustuksen saajalla on säädettyjen vaatimusten mukainen tietojärjestelmä käytössään.

Rahoitusta ei saa käyttää Kanta-palveluiden kanssa päällekkäisten ratkaisujen hankintaan ja kehittämiseen eikä myöskään sellaisten ratkaisujen muutoksiin tai jatkokehittämiseen, jotka ovat Kanta-palveluiden kanssa päällekkäisiä. Rekisterinpitäjien väliset tietojen luovutukset tulee toteuttaa ensisijaisesti Kanta-palvelujen kautta. Uudenmaan erillISRatkaisun osalta toimitaan sitä koskevan sääntelyn mukaisesti.

Tietojohdamisen ratkaisujen kehittämisessä on rajauduttava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 29 § edellyttämään välttämättömään kehittämiseen ja huomioitava henkilötietojen käsittelyssä sosiaali- ja terveys-tietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/20219, jatkossa *toisiolaki*) 41 §:n mukainen välttämättömyysehto. Rahoitusta ei voi käyttää toisiolain muiden käyttö-tarkoitusten (esimerkiksi TKI) mukaiseen kehittämiseen.

Valtionavustusta saa käyttää ensihoidon ja sosiaalipäivystyksen järjestelmien välttämättömiin muutoksiin siltä osin, kun muutokset aiheutuvat uudistukseen liittyvän

lainsäädännön voimaantulosta, mutta ei uusiin käyttöönottoihin (esimerkiksi kenttäjärjestelmä-KEJO, Onnettomuuksien ehkäisysovellus sekä Virve 2.0).

Valtionavustusta voidaan käyttää myös valtionavustuslain 7 § 3 momentissa tarkoitetuilla tavoin.

Valtionavustuksen käyttöön oikeuttavien kustannusten tulee syntyä suoriteperusteen mukaan viimeistään 31.12.2023.

Myönnetyn avustuksen käytöstä tulee raportoida valtionapuviranomaisen myöhemmin edellyttämällä tavalla. Raportointiohje toimitetaan myöhemmin.

6. Muutoksenhaku

Valtionavustuslain 34 §:n mukaan tähän päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Päätökseen saa kuitenkin siihen tyytymätön asianosainen hakea oikaisua 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus tehdään valtiovarainministeriölle liitteen mukaisesti (liite 2).

Valtionavustuslain 35 §:n mukaisesti tämä päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Sirpa Paatero

Kuntaministeri

Ville-Veikko Ahonen

Finanssineuvos, muutosjohtaja

Liite

Oikaisuvaatimusohje